

У галерэі "Лабірынт" Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі ўжо другі год запар праходзіць Міжнародная выстава сучаснай візуальнай творчасці студэнтаў "Грані творчасці". Арганізатарамі праекта выступілі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Нацыянальны цэнтр мастацкай творчасці дзяцей і моладзі, Нацыянальная бібліятэка Беларусі. Нагадаем, што ў мінулым годзе ў цэнтры ўвагі студэнтаў — удзельнікаў праекта "Грані творчасці" была постаць Максіма Багдановіча. Сёлета, з нагоды 500-годдзя беларускага кнігадрукавання, як і варты было чакаць, студэнцкія творчыя думкі і памкненні сканцэнтраваліся вакол асобы і дзейнасці Францыска Скарыны, і гэта красамоўна засведчыла тэма-дэвіз экспазіцыі гэтага года: "Францыск Скарына. Чалавек дасканалы". Сімвалы, сімвалы, паўсюль нас акружаюць сімвалы. А ў "Гранях творчасці" ў гэты раз было асабліва многа сімвалаў: "Грані творчасці" — у шматгранным алмазе НББ, шматгранная асоба Скарыны — у "Гранях творчасці", нарэшце, візуалізаваны студэнтамі Скарына — у бібліятэцы, зайсці ў якую запрашае на вуліцы Скарына манументальны...

янальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і навуцы Таццяна Раманаўна Якубовіч: "Наша задача сёння — разам з моладдзю захоўваць і развіваць духоўную спадчыну краіны. Гэта павінна стаць нашым абавязкам. Паглядзеўшы гэтую выставу, у якой прынялі ўдзел студэнты 32 устаноў вышэйшай адукацыі, я магу з упэўненасцю сказаць, што ў нашай краіне ёсць будучыня. Безумоўна, мы сёння павінны дакрануцца яшчэ раз да жыцця і дзейнасці Францыска Скарыны, які 5 стагоддзяў назад заявіў усёй Еўропе, што ёсць

робім усё, каб святая беларускага кнігадрукавання стала падзеяй не толькі нацыянальнай, але і міжнароднага значэння, каб наша краіна магла паўнацэнна заявіць пра свае дасягненні, свае набыткі, свой патэнцыял. А сёння я больш чым

Удзельніца праекта "Грані творчасці" вітае намесніка старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і навуцы Т.Н.Якубовіч.

Прызнанне ў любові

Што кажуць нам "Грані творчасці"?

Ужо само адкрыццё экспазіцыі было не проста ўрачыстым, прыгожым святам, а відавочным пасылам арыгінальнасці і той дасканаласці, пра якую гаворыцца ў тэме-дэвізе выставы.

Гэта і бліскавае пранікнёнае выступленне з неўміручым "Ойча наш" камернага складу харавой капэлы Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (кіраўнік Вольга Юр'еўна Мінянкова), і лірычныя спевы студэнта Інстытута сучасных ведаў імя А.М.Шырокага Вадзіма Авіжыча, які выканаў "Каля Чырвонага касцёла" і "Князёўну", і надзвычай сімвалічныя паэтычныя творы ("Францішку Скарыну" Кастуся Жука, "Кніга" Максіма Багдановіча, "Благаслаўлены край..." Ларысы Геніюш, урывак з паэмы "Беларуская калыханка" Васіля Віткі, "Мара Скарыны" Ніла Гілевіча), якімі перамяжоўваўся тэкст вядучых, і сам тэкст вядучых, і прывітальныя словы шануюных гасцей, запрошаных на адкрыццё экспазіцыі. Прыгадаем, што гаварылі некаторыя з іх.

Намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацы-

Камерны склад харавой капэлы БДУ выконвае "Ойча наш".

пераасэнсаванне свету, пераасэнсаванне нашай культуры".

Цудоўнай фішкай адкрыцця экспазіцыі "Грані творчасці" стаў момант, калі прафесіяналам з ліку экспертаў праекта, якія падыходзілі да мікрафона, была прадастаўлена магчымасць не проста звярнуцца да прысутных, а зачытаць знакавыя словы Францыска Скарыны: "Кніга (Біблія) — люстэрка людскога жыцця і душэўных лекі, уцеха — самотным, знявераным — помач, і асабліва тым, каго немагчыма точыць і верад рушыць"; "Любіце кнігу, бо яна крыніца мудрасці, ведаў і навукі, лекі для душы"; "Найдражэйшыя скарбы — чалавечыя словы, натхнёныя Богам і выслаўленыя да Бога"; "Ніякай працы і скарбаў ніякіх не шкадуць для паспалітай карысці для айчыны сваёй"; "У добрых справах і ў любасці да Айчыны ўпадабняйцеся".

Студэнтка БДУКіМ Таццяна Талай і яе арыгінальная інсталяцыя.

такі народ — беларусы. Гэта сапраўды быў чалавек слова і справы. А мы з вамі сваёй працай: хтосьці як студэнт, хтосьці як супрацоўнік таго ці іншага ўніверсітэта — павінны ўмацоўваць і развіваць нашу краіну. І, канечне, наша краіна павінна быць моцнай і квітнеючай".

Намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Аляксандр Аляксандравіч Суша: "Я рады шчыра вітаць удзельнікаў гэтай выставы, якая разгарнулася ў сценах нашай бібліятэкі. Як вы разумееце, для нас святая беларускага кнігадрукавання — гэта не чарговае свята, не чарговая падзея. Мы

шчаслівы глядзець на гэтую выставу. Я бачу цудоўную культурную рэвалюцыю, якая адбываецца сёння для нашых знакавых персон мінулага. Што я маю на ўвазе? Быў перыяд, калі мы ўзводзілі высокія помнікі выбітным асобам гісторыі. Быў перыяд, калі мы стваралі грунтоўныя манаграфіі, прысвечаныя Францыску Скарыну. Быў перыяд, калі яго творчасць апявалася ў цудоўнай паэзіі. Але час мяняецца. І сёння мы маем справу з абсалютна новым пераасэнсаваннем міну-

шчыны і абсалютна новымі спробамі звязаць сябе з нашай спадчынай, пераадкрыць яе праз сябе і паказаць, што яна мае патэнцыял для далейшага развіцця. І сёлетняя выстава — найлепшы прыклад, найлепшы доказ таго, што наша спадчына мае такія патэнцыялы. Я абсалютна рады, што сёння кожны малады чалавек можа сказаць пра Скарыну сваё слова і праз яго паказаць сваю прысутнасць у свеце нацыянальнай культуры, сваю сувязь з гэтым вялікім чалавекам... Вось ён, я, на фоне нашай спадчыны — гэтыя словы можна прымаць як дэвіз выставы. Не трэба баяцца таго, што студэнты выказваюцца пра Скарыну менавіта праз сябе, як могуць і як умеюць. Гэта не нізкі ўзровень. У сітуацыі постмадэрнізму, у якой мы жывём, няма першых і апошніх. Усе мы розныя, і ў гэтым наша багацце і каштоўнасць. Нізкі паклон вам, творцы, за

Што кажуць студэнты?

Да гонару непасрэдных арганізатараў сёлетняй экспазіцыі (найперш за-

Настасся Воўк (Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І.П.Шамякіна). "Зоркі".

гадчыка аддзела сацыякультурных праектаў навучэнскай і студэнцкай моладзі Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяцей і моладзі Алены Сяргееўны Лаўрыновіч і метадыста вышэйшай катэ-

гры гэтага аддзела Таццяны Валер'еўны Грышукевіч), намінацыі выставы былі настолькі арыгінальнымі, што прымусалі здзіўляцца і экспертаў, і супрацоўнікаў НББ, і журналістаў.

Колькі слоў пра кожную намінацыю.
“Летэрынг — “Я, Францішак, Скарынін сын...”. Аснову творчай працы ў гэтай намінацыі складае выкананне ў тэхніцы “летэрынг” (літаральна — “маляванне словамі”, тэхніка выканання, у якой тэкст, графічныя формы і рашэнні з’яўляюцца мастацкімі аб’ектамі) творчае асэнсаванне цытаты Ф.Скарыны “...і людзі да месца, дзе нарадзіліся і ўзгаданы ў Божа, вялікую ласку маюць”.

“Буквіца — “Друкаванае слова. Вялікія літары”. Тут неабходна было прадставіць ілюстрацыі твораў, прысвечаных беларускімі пісьменнікамі ў выглядзе малюнкаў з арнаментальна-дэкаратыўнай ці сюжэтай кампазіцыяй, якая разгортваецца вакол “Буквіцы” (“ініцыял”, першая вялікая літара тэксту) і адлюстроўвае змест канкрэтнага літаратурнага твора.

“Фота-альтэрнат — “Крыніца мудрасці, ведаў і навукі, лекі для душы”. Ад канкурсантаў праекта патрабавалася стварыць фотаработу з самай старой кнігай з асабістай хатняй бібліятэкі або бібліятэкі знаёмых людзей. Фотаздымак мусіў быць выкананы з выкарыстаннем сучасных кірункаў лічба-

Студэнт Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта Раман Свободовіч і яго серыя фотаработ “Людзі на балоне”.

І некалькі красамоўных прыкладаў творчасці студэнтаў.

Таццяна Талай, студэнтка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, акрамя фотаздымкаў, на выставе прадставіла цэлую інсталяцыю з

якую ён прачытаў, і з таго часу імкнецца заўсёды размаўляць на роднай мове.

Адной з самай цікавых на выставе можна смела лічыць работу “Малітоўнік” Яна Лысы з Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў: мы бачым дзяўчынку са свечкай

еца. Гэта менавіта тое, што я хацеў бачыць на выставе. Тое, што нейкая ідэя — адна, але ўяўленні пра яе — розныя. І мне здаецца, што многія канкурсанты справіліся з гэтай задачай”.

Загадчык аддзела сацыякультурных праектаў навуцэнскай і студэнцкай моладзі Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяцей і моладзі Алена Сяргееўна Лаўрыновіч: “У намінацыі “Буквіца” істотна тое, што канкурсантам патрэбна было як бы разгадаць сам тэкст, зыходзячы з буквіцы. Гэта нагадвае адмысловы квест, рэбус. Мне здаецца, мы дазволілі маладым людзям, якія жывуць праз 500 гадоў пасля таго, як Скарына надрукаваў сваю Біблію, сваім жа новым прачытаннем, нават не прачытаннем, а напісаннем падзеі, зразумець гэтую падзею. А ў намінацыі “Летэрынг” для мяне быў асабліва дарагі сам сэнс напісанай літары, тое, што мы акнулі студэнтаў у напісанне старадаўняй літары. Кожнаму студэнту было прапанавана вынайсці свой шрыфт, і яны рэалізавалі гэтую ідэю ў рамках нашай выставы”.

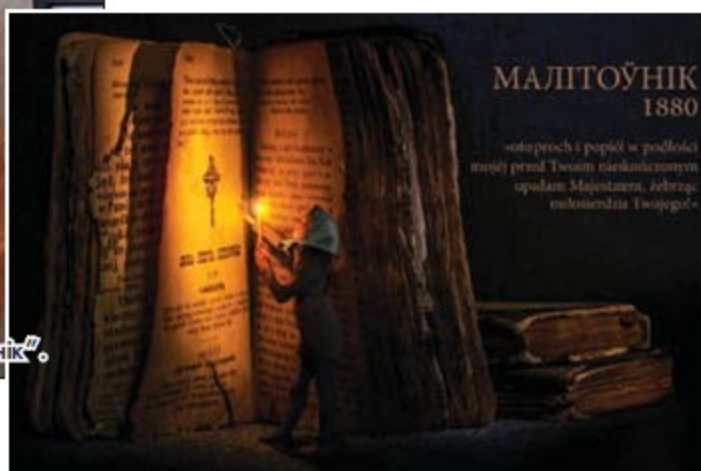
Метадыст вышэйшай катэгорыі аддзела сацыякультурных праектаў навуцэнскай і студэнцкай моладзі Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяцей і моладзі Таццяна Валер'еўна Грышукевіч: “Праект “Грані творчасці” — гэта не проста магчымасць

дасканаламу чалавеку

Ян Лысы з Акадэміі мастацтваў і яго “Малітоўнік”.

уласнымі рукапіснымі кнігамі і старадаўнімі фаліантамі з хатняй бібліятэкі. Пра свой праект Таццяна, у прыватнасці, расказвае наступнае: “Кожны чалавек чэрпае натхненне з каштоўнасцей, непадуладных часу. Як існуе вечны горад Рым, так існуе і вечная кніга — Біблія. Менавіта да яе я звярнулася, калі пачула, як дзіця запытала ў сваёй мамы:

“у абдымках” старадаўняй кнігі. “Гэта камбінаваныя здымкі, — тлумачыць Ян. — А гэты “Малітоўнік” 1880 года аказаўся самым старым у той сям’і, у якой расце гэтая дзяўчынка. Я толькі потым даведаўся, што я фатаграфавалі і яе, і “Малітоўнік” у папільцовую сераду, калі пачынаецца Вялікі пост”.

Што кажуць эксперты?

Дырэктар Выдавецкага дома “Мэджык” Юрый Іосіфавіч Будзько: “Шрыфтавая графіка — самы складаны кірунак графічнага мастацтва, таму можна толькі ўявіць, з якімі складанасцямі сутыкнуліся канкурсанты. Тым не менш я ўбачыў тут работы, у якіх студэнтам удалося асучасніць старадаўнія шрыфты. У прыватнасці, у мяне выклікала захапленне работа Кацярыны Івановай з Віцебскага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта. І нават тое, што многія ўдзельнікі выставы імкнуліся капіраваць шрыфты Скарыны, таксама можна толькі вітаць. Такім чынам яны з дапамогай мастацкіх сродкаў ачуналіся ў гісторыю”.

Сябар Беларускага саюза мастакоў, сябар Беларускага саюза дызайнераў, шэф-рэдактар часопіса TAXI Сяргей Уладзіміравіч Сцельмашонак: “Можна згадаць пошукавую сістэму Google. Усе мы ведаем, што Google кожны дзень розны, але ўсё роўна ён пазна-

Хрысціна Мацюшэнка (БДУ), “Prague”.

І ЛОДЗІ ДА
МЕСЦА ДЗЕ
НАРАДЗІЛІСЯ
ЎЗГАДАНЫ
БОЖЕ ВЯЛІКУЮ
ЛАСКУ МАЮЦЬ

Кацярына Іванова (ВДТУ).
“Я, Францішак, Скарынін сын...”

намаляваць або сфатаграфавать. Фатаграфуюць сёння ўсе. Гэты праект асабліва каштоўны тым, што ён асветніцкі — у тым плане, што ў яго намінацыях, калі ў іх уважліва ўчытацца, закладзены вельмі глыбокі сэнс. Колькі студэнтаў яшчэ ўчора ведалі пра такое слова, як летэрынг? Дый нават не ўсе, я думаю, ведалі, што такое буквіца. Мы нібы паднялі гэтыя словы, адкрылі гэтыя паняцці для сучаснай моладзі і тым самым у пэўным сэнсе адкрылі для яе старажытную пісьмовую культуру”.

Міжнародная выстава сучаснай візуальнай творчасці студэнтаў будзе экспанавана ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі да 10 жніўня. Потым, у верасні — снежні 2017 года, яе прымуць Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт, Беларуская дзяржаўная сельскагаспадарчая акадэмія, Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны, Палескі дзяржаўны ўніверсітэт. Завершыцца гэтае падарожжа ў Лідзе, дзе знаходзіцца адзін з помнікаў Францыску Скарыну. Фінальная экспазіцыя будзе прадстаўлена ў Лідскім каледжы Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы.

Ці можна прызнавацца ў любові дасканаламу чалавеку Францыску Скарыну, які зрабіў немагчымае, тое, што нават не ўкладваецца ва ўяўленні сучаснага чалавека? Ці яго як асоби і яго спадчыну можна толькі пераасэнсоўваць, толькі вывучаць? Рытарычныя пытанні. Але мне падаецца, што пераасэнсоўваць у нашым выпадку — гэта і ёсць любіць.

Мікола ЧЭМЕР.

gilevitch@ng-press.by

Фота аўтара і з партала творчай моладзі www.artviva.by.

Алеся Смалякова (ПДУ). “Літара Д”.

цыска Скарыны. У творчых работах, выкананых у розных тэхніках выяўленчага мастацтва (жывапіс, графіка, акварэль, сфумата, зграфіта, грызайль і інш.), візуалізуюцца месцы, аб’екты, культавая архітэктура, звязаныя з жыццём і дзейнасцю Францыска Скарыны.

цы так званай інтэрвальной здымкі: на кожным фота мы бачым маладога чалавека (гэта сам Раман), які ў розных позах чытае твор Івана Мележа “Людзі на балоне”. Студэнт прызнаецца, што гэтая кніга была першай кнігай на беларускай мове,